

**VUL
KAN
ZAKIYA
AJMI**

Det er svært at tage
hul på kapitel to, når kapitel et
på en måde aldrig slutter

GADS FORLAG

Undervisningsmateriale

Indhold

Undervisningsmateriale til <i>Vulkan</i> af Zakiya Ajmi	3
Introduktion til læreren	3
Første del – Personskildring	4
Anden del – Annas kærlighed	4
Tredje del – Annas relationer	4
Fjerde del – Annas løsrivelse	4
Femte del – Annas nye start	4
Færdigheds- og vidensmål efter 9. klasse	4
Oplevelse og indlevelse	4
Undersøgelse	4
Vurdering	4
Læringsmål	5
Introduktion til eleverne	5
Opgaver til förläsning	5
Romanens forside	5
Romanens bagside	5
Mens du læser	6
Opgaver til romanens første del, side 5-39	6
Opgaver til romanens anden del, side 41-78	7
Opgaver til romanens tredje del, side 81-129	9
Opgaver til romanens fjerde del, side 131-168	10
Opgaver til romanens femte del, side 171-175	10
Efter du har læst	11

Undervisningsmateriale til *Vulkan af Zakiya Ajmi*

Introduktion til læreren

I ungdomsromanen *Vulkan* møder vi jegfortælleren Anna, der sammen med sin mor kæmper for at vende tilbage til en stabil tilværelse efter en periode på et krisecenter. Annas far er problemet, de er flygtet fra, og trods hans voldelige adfærd skal Anna forsat have samkvem med ham hver anden weekend.

Anna forsøger at falde til i den nye tilværelse, hvor hun møder veninden Chili og fyren Idris, mens hun både helt konkret og i overført betydning slider med en rygsæk af tung bagage, som hun har med sig overalt. I *Vulkan* møder eleverne en sproglig leg med det konkrete og indirekte. Værket er opdelt i fem dele, som alle indledes med en beskrivelse af naturfænomener som jordskælv og vulkanudbrud. Disse faktasider kan spejle den situation, Anna befinde sig i, og det er derfor nærliggende, at eleverne arbejder med at fortolke den forbindelse, der er mellem handlingen og faktasiderne.

Dette undervisningsmateriale lægger derfor op til at arbejde med fortolkning af Annas udvikling værket igennem. Der vil være fokus på følgende elementer:

- Personskildringen
- Symbolske ledetråde
- Fortolkning – billedsprog/vulkanmetaforen som gennemgående tema, der bliver et billede på Annas psykiske tilstand

Nedenfor er en uddybende beskrivelse af værkets fem dele. Alt efter hvor meget tid der er til at arbejde med *Vulkan*, kan man vælge, at alle elever arbejder med alle afsnit i værket, eller at romanen deles op, så eleverne i grupper arbejder med et af de fire første afsnit og fremlægger deres arbejde for hinanden. Det anbefales dog, at alle elever arbejder med opgaverne til før-læsningen, femte afsnit og efter læsningen for at få det fulde udbytte af deres fortolkningsarbejde.

Det er vigtigt, at eleverne gemmer deres noter til opgaverne, de arbejder med, da de efter læsningen skal vende tilbage til deres fortolkninger fra bl.a. før-læsningsopgaverne. Desuden er det også en god ide, at noterne er tilgængelige, hvis værket opgives til eksamen.

Eleverne skal lave en Instagram-profil til Anna, Chili og Idris. Løbende vil der være opgaver, hvor de skal lave opslag på de tre profiler. Disse profiler kan laves i et word-dokument eller som en planche.

Første del – Personskildring

Her hører vi om Anna og hendes mors situation. Eleverne skal arbejde med Annas fremstilling af sig selv ud fra de beskrivelser og oplevelser, hun har. De skal påbegynde en Instagram-profil af Anna, hendes veninde, Chili, og fyren, Idris, så de fokuserer på, hvordan Anna oplever sig selv i forhold til dem, hun gerne vil omgås.

Anden del – Annas kærlighed

I denne del af romanen kommer vi tæt på Annas oplevelser med kærligheden. Både de oplevelser, hun bærer med sig fra fortiden, hendes komplekse følelser i forhold til sine forældre og deres forhold og hendes oplevelser med Idris og Oscar. Følelserne er modsætningsfulde og løber under hendes hud som varm magma og arbejder i hende som tektoniske plader, der presses sammen og trækker sig fra hinanden igen.

I denne del af romanen skal eleverne derfor undersøge, hvordan Anna oplever kærligheden, og fortolke udvalgte citater fra værket, der giver et billede af hendes forhold til kærlighed.

Tredje del – Annas relationer

Annas fortid har et fast greb i hende og gør det vanskeligt for hende at slippe fri. I denne del får læseren et billede af relationen mellem Anna og hendes far, rygsækkens og lykkestens betydning og hendes forhold til Chili, der også er presset. Her skal eleverne arbejde med de bånd, Anna kæmper med at slippe fri af, så hun kan komme videre i livet.

Fjerde del – Annas løsrivelse

I løbet af dette kapitel lykkes det Anna at slippe fri af fortidens kløer. Eleverne skal arbejde tekstnært med, hvordan denne proces forløber.

Femte del – Annas nye start

I romanens sidste del får Anna den nye start på livet, som hun har kæmpet for. Eleverne skal derfor sammenholde værkets første og sidste kapitel to og to og undersøge, hvilken forløsning Anna har fået.

Færdigheds- og vidensmål efter 9. klasse

Oplevelse og indlevelse

Eleven kan reflekteret indleve sig i tekstens univers som grundlag for fortolkning.

Eleven har viden om fortolkningsorienterede læsestrategier.

Undersøgelse

Eleven kan undersøge teksters flertydighed.

Eleven har viden om fortællerpålidelighed og betydningslag i teksten.

Vurdering

Eleven kan diskutere forskellige fortolkninger af en tekst.

Eleven har viden om forskellige læserpositioner.

Læringsmål

Jeg kan analysere og fortolke værkets brug af symbolske ledetråde.

Jeg kan genskabe mine fortolkninger i kreative produkter.

Jeg kan sammenholde og fortolke værkets to lag – fakta og fiktion med hinanden.

Jeg kan reflektere over egne fortolkningsstrategier.

Introduktion til eleverne

I skal nu til at læse YA-romanen *Vulkan*, som er en barsk fortælling om hovedpersonen, Anna, og hendes kamp for at slippe fri af fortidens mørke. I værket er der mange fortolkningslag og områder, som I løbende vil møde opgaver til. I skal arbejde med opgaver til værket, både før I læser, mens I læser, og efter I har læst. Det er vigtigt, at I gemmer jeres noter, så I har mulighed for at vende tilbage til dem og undersøge jeres fortolkninger. I skal både arbejde individuelt og i grupper.

Opgaver til forlæsning

Romanens forside

Romanens titel er *Vulkan*. Hvilke associationer får du, når du tænker på en vulkan? Lav en brainstorm, og del efterfølgende dine tanker med din sidemakker.

Se på romanens forside. Drøft med din sidemakker, hvordan forsides grafik passer til titlen. Nedskriv herefter nogle overvejelser over, hvad I tror, romanen handler om. I skal begge gemme disse noter, så I har dem til senere.

Hvilke symboler/ledetråde har fået jer på disse tanker? Farver etc.

På forsiden er der en lille tekst, hvor der står:

Det er svært at tage hul på kapitel to, når kapitel et på en måde aldrig slutter. Lav en hurtigskrivning på 10 minutter, hvor I skriver videre på citatet.

Romanens bagside

Bagsideteksten introducerer to personer, nemlig Anna og Idris. Idris bevæger sig fra container til container, mens Anna beskriver sig selv således:

Jeg bevæger mig også. Indvendigt, i hvert fald. Der ligger et lag af tektoniske plader under min hud. De støder sammen til bjergkæder og trækker sig fra hinanden, så der opstår kløfter, der er så dybe, at man kan falde for evigt. Det føles, som om der er noget, der eksploderer. Som om mine knogler smuldrer og bliver til hvidt støv, og mine organer drukner under enorme lavabølger.

Hvordan forstår du og din sidemakker denne beskrivelse?

Læs den røde bagsidetekst. Når I sammenholder hele romanens omslag – titel, tekst og grafik, hvad tror I så, er bogens tema? Begrund jeres valg, og gem jeres overvejelser til senere.

Mens du læser

Opgaver til romanens første del, side 5-39

I denne første del af romanen møder vi jegfortælleren Anna, der sammen med sin mor forsøger at starte på en frisk. I skal her undersøge, hvordan sproglige kontraster tegner et billede af den svære situation, Anna står i, og fortolke, hvad der er på spil for Anna.

Tyngdekraft

Læs første kapitel, *Tyngdekraft*.

Jegfortælleren Anna, reflekterer over Newtons teori om tyngdekraften.

- Hvorfor tror du/I, at hun finder en ro ved at tænke på, at tyngdekraften er en teori og ikke en regel, og at æblet lige så godt kan flyve op og væk fra stammen, som det kan falde ned tæt ved stammen?
- Hvordan kan teorien og talemåden *Æblet falder ikke langt fra stammen* fortolkes? Skriv nogle linjer om din/jeres fortolkning, som du/I skal vende tilbage til, efter læsningen af værket.
- Hvad tror du/I, at Anna og hendes mor flytter fra?
- Hvilke ledetråde giver dig det indtryk?

Kapitel to

I dette kapitel hører vi om den kontrast og konflikt, der er i Annas og hendes mors liv.

Mor hører musik med klokker og dybe, messende stemmer. Det er noget dem fra kommunen har anbefalet [...] Men ligegyldigt hvor højt klokkerne ringer, og ligegyldigt hvor meget hendes vejtrækning lyder som havet, kan hun ikke overdøve telefonen, der vibrerer. [...] Men latteren forstummer hurtigt igen. Jeg skal stadig på samvær hver anden weekend. Det blev besluttet i Familiehuset, og vi orker ikke at anke lige nu. Side 7.

- Hvordan er Annas situation? Hvad tror I, det er, hun og hendes mor forsøger at skabe, og hvad er det, Anna skal mod sin vilje?

Personskildring

På side 8-9 hører vi om Anna, Chili og Idris.

- Lav starten til en Instagram-profil til Anna, Chili og Idris ud fra den information, du/I får om de tre personer på side 8 og 9. Overvej, hvad de vil skrive om sig selv, og hvilke billeder de vil lægge op. Profilen skal udbygges undervejs i din/jeres læsning. Husk, at du/I skal kunne begrunde, hvorfor du/I netop har valgt dette opslag.
- Løbende i første del får vi nogle informationer om, hvordan PTSD'en påvirker Anna og hendes mor. Lav et venndiagram, hvor du/I beskriver, hvordan symptomerne påvirker henholdsvis Anna og hendes mor.

Eksempel:

Anna	Annas mor
Ufrivillig vandladning/tisser i bukserne – side 15	Hukommelsesbesvær side 15

- Kapitel *Plads*: Lav et Instagram-opslag til Annas og Chilis profil ud fra de informationer, du/I får i dette kapitel. Overvej, hvad du/I synes er vigtigst og siger mest om, hvordan de to personer har det her.
- Kapitel *Hovedet i skyerne*: Lav et Instagram-opslag til Idris og Chilis profil fra besøget i Rundetårn.
- Kapitlerne *Tak* og *Hår på den*. Lav en illustration af Anna, hvor du laver tankebobler, der viser, hvad hun tænker om de oplevelser, hun har i disse to kapitler.

Opsamlingssspørgsmål på første del af Vulkan.

- Hvad tror du/I, Anna og hendes mor har været udsat for?
- Hvordan beskriver Annas far problemet?
- Vend tilbage til dine/jeres noter til første kapitel *Tyngdekraft*. Hvordan vil du/I nu fortolke Annas refleksioner over tyngdekraften og talemåden?
- Sæt jer i grupper med to eller tre, og vis hinanden, hvilke Instagram-opslag I har lavet til Anna, Chili og Idris profil. Begrund, hvorfor I netop har lavet disse opslag. Tal efterfølgende om, hvordan I oplever de tre personer.
- Hæng jeres illustrationer af Anna og hendes tanker op i klassen, og tal om, hvordan I oplever, at hun har det i romanens første del.

Opgaver til romanens anden del, side 41-78

- Læs den grå side, side 41.
- Drøft med din sidemakker, hvilken symbolsk betydning beskrivelsen af tektoniske plader får for den næste del af romanen og Annas liv. Skriv jeres fortolkning ned, og gem den til senere.
- På side 42 får læseren at vide, at Anna af og til hader sin mor. Hvorfor tror du/I, at hun gør det? Hvad er det for et had-/kærlighedsforhold hun har til sin mor, og hvorfor tror du/I, at hun har det sådan?
- På side 52-53 er der en beskrivelse af Annas følelser, som I også mødte på værkets bagside og arbejdede med i förlæsningsopgaverne:

- *Jeg bevæger mig også. Indvendigt, i hvert fald. Der ligger et lag af tektoniske plader under min hud. De støder sammen til bjergkæder og trækker sig fra hinanden, så der opstår kløfter, der er så dybe, at man kan falde for evigt. Det føles, som om der er noget, der eksploderer. Som om mine knogler smuldrer og bliver til hvidt støv, og mine indre organer drukner under enorme lavabølger. Alt i mig er i opløsning. Men jeg står stadig på nøjagtigt det samme sted.*

- Hvordan fortolker du/I nu dette citat?

- Sammenhold det med din/jeres fortolkning af den grå side, side 41. Er der nogen sammenfald?

- På side 62-63 reflekterer Anna over kærlighed:

- *Der er grillforbud. Græsset på volden knaser. [...] Det er beviset på, at man faktisk godt kan elske for meget. Eller måske ikke for meget, men i hvert fald forkert. Hvis solen ikke bliver afbrudt, skinner den alting helt vissent.*

- Hvad tror du/I, Anna mener med dette citat?

- Hvad fortæller det om hendes oplevelser og tiltro til kærlighed?

- Sammenhold din/jeres fortolkning af Annas forhold til sangteksten på side 68. Hvilket billede får du/I nu af Annas oplevelser med kærlighed?

- På side 68-70 taler Anna med sin far. Dialogen afsluttes med endnu et citat fra en sang. Hvordan fortolker du/I sammenhængen mellem Anna og farens samtale og sangen?

- På side 71 opsummerer Anna sine oplevelser fra dette kapitel:

Men vi bor til leje. Og GRL PWR er til låns. Og Oscar har prikket hul i noget i mig. Og det føles, som om vi ikke er færdige med at stikke af endnu. [...] Det føres som at glo på et kys, der ligner et kvælertag. [...] Hun fik endnu et oprigtigt undskyld. Et udvasket undskyld.

Undskyld. Undskyld. Undskyld.

Hvis man siger et ord igen og igen for sig selv, holder det op med at give mening. Det bliver bare til tilfældige bogstaver og lyde uden mening.

- Lav et opslag på Annas Instagram, hvor hun skriver om kærlighed ud fra ovenstående citat.

- Vælg mellem en af de to nedenstående opgaver:

1. Lav en billedfrise/tegneserie over de to sidste kapitler, *Krise* og *Kys*, hvor vi hører om Annas fortid. Du skal illustrere, hvad der er sket for hende, med tre billeder til hvert kapitel.

2. Lav en foldebog over Annas følelser for sin far, som beskrives på side 78. På det ydre fold skal du illustrere Anna og hendes far og skrive de følelser, hun har for ham, som hun godt kan dele med omverdenen. På det inderste fold skal du lave endnu en illustration af Anna og hendes far, og her skal du skrive om de følelser, hun ikke kan dele med omverdenen. Illustrationerne af Anna og hendes far på det yderste og inderste fold skal visualisere de ord, du har skrevet på på foldene.

Opgaver til romanens tredje del, side 81-129

- Læs den grå side, side 81.
- Individuel opgave: Lav en brainstorm, hvor du skriver alle de ord, du kommer i tanke om, når du ser ordet "vulkanudbrud".
- To og to: Gå sammen to og to, og læs hinandens ord fra brainstormen om vulkanudbrud. Brug disse ord til at skrive en kort tekst om Annas situation lige nu. I skal skrive, hvad I forventer, der vil ske i denne del af bogen.
- Læs jeres beskrivelse højt i klassen, og tal om, om der er noget, som går igen i jeres tekster. Hvad tror hele klassen, der vil ske nu?
- Side 84: Læreren, Lene, taler om verdens undergang, og Chili sender nøgenbilleder til Oscar. Er der en sammenhæng her? Er der også en slags undergang i Chili og Annas relation, og det forhold Chili har med Oscar?
- Genlæs side 90-93. Lav derefter et Instagram-opslag for henholdsvis Anna og Idris. Hvad ville de skrive? Læg eventuelt et billede op også.
- Side 96: *"Nå, men jeg må ind og se, hvordan det går med min mor," siger jeg. Tasken er tung. Jeg svinger den over skulderen og skærer en grimasse, da den rammer mig mellem skulderbladene.*

"Slæber du stadig rundt på den sten dér?" spørger Selma.

Jeg lader, som om jeg ikke hører det, og vinker til dem fra den anden side af ruden i altandøren.

Anna har båret tasken og lykkestenen fra Thomas med sig overalt. Hvad er den et symbol på, og hvorfor kan hun ikke slippe den?

- I sidste afsnit på side 99 erindrer Anna en af de historier, hun har brugt for at dække over sin far. Hun beskriver ham som en jægerpilot, der var ude og smide bomber i fjerne lande og skød med laser og altid ramte plet. Kan denne beskrivelse overføres til Annas liv med sin far, og hvordan?
- På side 121 tænker Anna tilbage på sin opvækst, og hun beskriver stemningen i hjemmet som vejrfænomener. Sammenhold denne beskrivelse af faren med den Tivoli-tur, Anna lige har haft med ham. Lav en beskrivelse af Annas far.
- Genlæs side 122, og tilføj nogle stikord om Annas følelser for sin far i foldebogen.
- Lav en billedfrise/tegneserie over kapitlet *Dæmonen*, hvor du udvælger fire nedslag, som du synes, er særlig vigtige, da de giver et billede af Annas far.
- Efter side 129: Genlæs din brainstorm og din skrivemakers tekst fra starten af romanens tredje del. Hvordan kom jeres tanker til at stemme overens med Annas situation i denne del af romaen? Var der noget, der overraskede dig/jer? Hvilket?

- Drøftelse i klassen eller to og to: Både romanens anden og tredje del afsluttes med en side, hvor Anna mindes de gode sider ved sin far? Disse står i skarp kontrast til de beskrivelser, vi ellers får af ham. Hvilken effekt får denne kontrast? Hvorfor tror I, at Anna, efter de dårlige oplevelser, vælger at vende tilbage til de gode minder?
- Lav et Instagram-opslag til Anna, Chili og Idris.

Opgaver til romanens fjerde del, side 131-168

- Læs den grå side, side 131.
- Lav en hurtigskrivning på fem minutter, hvor du reflekterer over, hvordan denne side kan være et billede på Annas situation nu.
- Side 140. Anna har haft sex med Oscar på side 67, og i dette kapitel lader hun Chili beskyldte hende for at have smittet hende med klamydia. Hvorfor tror du/I, at Anna lader andre træde på hende og overskride hendes grænser, og hvorfor hedder dette kapitel *Selvrespekt*?
- Side 144. Dette kapitel hedder *Powerkvinde*. Drøft i klassen, hvorfor det har denne titel? Hvem er powerkvinden her? Begrund jeres svar.
- Side 152. Lav et opslag på Annas Instagram. Hvad vil hun skrive, da hun forlader hospitalet? Hvilket billede vil hun lægge op?
- Genlæs side 157-158, hvor Anna taler med Thomas og Mats om stenen.
- *Man kan ikke fange lykken. Man kan ikke slæbe rundt på den i sin rygsæk. Det er ikke sådan, det virker.* Hvad mener Thomas med det?
- På side 161 sammenlignes rygsækken med en forladt ham. Lav en tekst med overskriften *Forladt ham*, hvor du beskriver, hvilken betydning rygsækken har haft for Anna, og hvorfor den kan sammenlignes med en forladt ham.
- På side 165 siger Jeanette: *“We accept the kind of love we think we deserve”*. Hvad mener hun, og hvordan passer citatet med Annas liv?

Opgaver til romanens femte del, side 171-175

- Læs den grå side, side 171.
- Hvad forventer du, der vil ske i romaens sidste del?
- Hvem eller hvad tror du/I er vulkanen?
- Genlæs kapitel to på side 7-11 og kapitel to på side 172-175.
- Hvilken forskel er der på Annas liv i de to kapitler?

Efter du har læst

- Vend tilbage til jeres noter fra før læsningsopgaverne og første opgave til kapitel 1 – *Tyngdekraft*. Hvordan stemmer jeres hurtigskrivning, jeres overvejelser af værkets handling og jeres fortolkning af Annas refleksion over tyngdekraften og talemåde i første kapitel overens med den egentlige handling?
- Var der nogle symbolske ledetråde, som fik jer på sporet af værkets handlingen? Hvilke og hvorfor?
- Genlæs værkets grå sider og din/jeres fortolkninger af siderne.
- Fordel de grå sider i klassen, og lav en planche/collage over jeres nuværende fortolkning over sidernes symbolske betydning for Annas liv.
- Giv jeres planche en overskrift/titel, som understreger jeres fortolkning.
- Hæng plancherne op i klassen som en tidslinje over Annas udvikling igennem romanen.
- Diskuter i klassen, hvilket tema I synes, der er i *Vulkan*.
- Vend tilbage til din/jeres før læsningsnoter. Hvad skrev I her var værkets tema? Er der nogle sammenfald mellem før læsningsnoterne og jeres nuværende fortolkning af temaet?
- Er der et sammenfald mellem værkets tema og vulkanen som symbol?
- Evaluer læringsmålene.